

KÄSKKIRI

19. september 2025 nr 1.1-2/146

Viibimiskeelu kehtestamine

1. RESOLUTSIOON

1. Kohaldan viibimiskeeldu ja keelan sigu pidava ettevõtte Maag Agro AS'ile kuuluvates hoonetes ja kinnisel territooriumil (aadress Mäeltküla küla, Viljandi vald, Viljandimaa 70105) kolmandate isikute viibimise ja kohustan neid sellest kohast lahkuma (Lisa – kaardi väljavõte - tähistatud piirangu ala).
2. Punktiga 1 kehtestatud viibimiskeeld kehtib 19.09.2025 kl 21.00 kuni 31.10.2025 kl 21.00 või edasiste korraldusteni.
3. Kohustan tagama viibimiskeelust läbipääsu isikutele, kes vajavad seda tööülesannete täitmiseks.
4. Amet teavitab massiteabevahendi kaudu avalikkust viibimiskeelu kehtestamisest ja selle lõpetamisest.

2. FAKTILISED JA ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

1. Veterinaarseaduse (järgnevalt VS) § 73 lg 1 kohaselt veterinaarjärelevalvet teostab ja veterinaarkontrolli teeb Põllumajandus- ja Toiduamet (järgnevalt ka PTA).
2. VS § 73 lg 7 järgi veterinaarjärelevalvet teostatakse ning veterinaarkontrolli tehakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625 ning muude asjakohaste õigusaktide kohaselt.
3. VS § 6 lg 1 järgi loomataud käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 (järgnevalt ka loomatervise määrus) artikli 5 lõike 1 punktis a ja II lisas loetletud loomahaigus, sealhulgas zoonoos või muu loomahaigus, mille on põhjustanud bioloogiline haigusetekiataja, mis võib kas otseselt või keskkonna vahendusel kanduda ühelt loomalt teisele, loomalt inimesele ja vastupidi.

4. Eriti ohtlik loomataud veterinaarseaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikli 9 lõike 1 punktis a osutatud loetelus nimetatud loomataud, sh sigade Aafrika katk (järgnevalt SAK).
5. VS § 9 p 1 sätestab, et Põllumajandus- ja Toiduamet on pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikli 4 punkti 55 tähenduses. Viidatu kohaselt on PTA liikmesriigi veterinaarkeskasutus, mis vastutab määruse 2016/429 kohaselt ametlike kontrollide korraldamise ja muude ametlike toimingute eest.
6. VS § 75 lg 1 kohaselt on PTA¹ õigus kohaldada veterinaarjärelevalve teostamiseks korrakaitseaduse §-des 30–32, 44 ja 49–53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. Ametil on õigus otsustada VS § 75 lg 2 ja 3 kohaselt korrakaitseaduse §-s 44 sätestatud viibimiskeelu rakendamine ning keelata isiku viibimise teatud kohas, kohustada teda sellest kohast lahkuma või sellele kohale teatud kaugusele lähenemisest hoiduma, kui see on vajalik loomataudi ennetamiseks või tõrjeks.
7. Veterinaarjärelevalveametnik võib korrakaitseaduse §-s 44 sätestatud viibimiskeeldu kohaldada kuni 12 tundi. Üle 12 tunni võib viibimiskeeldu kohaldada üksnes Põllumajandus- ja Toiduameti peadirektori otsusel (VS § 75 lg 3).
8. Käesolev otsus on antud Põllumajandus- ja Toiduameti peadirektori poolt Maaeluministri 18.augusti 2020 määruse nr 57 „Põllumajandus- ja Toiduameti põhimäärus“ § 8 lg lõike 3 ning VS § 75 lg 3 koosmõjus.
9. KorS § 44 lg 1 p 6 kohaselt on PTA-l õigus ajutiselt keelata isiku viibimine teatud isiku läheduses või teatud kohas, kohustada teda selle isiku lähedusest või sellest kohast lahkuma või isikule või kohale teatud kaugusele lähenemisest hoiduma riikliku järelevalve meetme kohaldamise tagamiseks. KorS § 44 lõike 1 p 2 kohaselt on PTA¹ õigus rakendada viibimiskeeldu ülekaaluka avaliku huvi kaitseks.
10. Põllumajandus- ja Toiduameti hinnangul on otstarbekas ja põhjendatud rakendada KorS § 44 lg 1 p 6 alusel viibimiskeeldu riikliku järelevalve meetme kohaldamise tagamiseks ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks (KorS § 44 lg 1 p 2).
11. Amet on veterinaarjärelevalve käigus käesoleval suvel 2025. a ja kuni käesoleva otsuse tegemiseni SAK'i diagnoosinud kokku 11 farmis: Tempo seafarmis, Kisla seafarmis, Porkna talus, Petlema farmis, Nurme farmis, Ilmatsalu sigalas, Kuula sigalas, Tässi talus, Ekseko farmis, Piiskopi farmis ja Pajula sigalas.
12. Vastavalt KorS § 2 lg 4 sätestatule on riiklik järelevalve korrakaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrarikkumine. Korrarikkumine on avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või isiku subjektiivse õiguse rikkumine või õigushübe kahjustamine. Korrakaitseõiguse eesmärk on kaitsta isikute elu, tervist, füüsilist vabadust ja asju ka sellisel juhul, kui oht või kahjustus ei lähtu õigussubjektist – sellisteks on nt loodusjõududest (torm, välk, üleujutus), nakkushaigustest, metsloomadest või õnnetusjuhtumitest lähtuvad ohud.¹ Loomapidamisettevõttes diagnoositud sigade Aafrika katk kuulub eriti ohtlike loomataudide hulka, mille levikut tuleb takistada ning vajadusel konkreetsetes taudipunktis kohaldada tauditõrje meetmeid korrarikkumise kõrvaldamiseks (s.o viia läbi loomade hukkamine, taudipunkti puhastus, korjaste hävitamine). Vaadates

¹ M.Laaring, S.Pars, H.Kranich, E.Nuka, J.Kiviste, M.Mikiver, T.Roosve, Ü.Vanaisak. Korrakaitseaduse kommenteeritud väljaanne(2017), lk 18

juhtumite arvu on PTA'l põhjendatud alus arvata, et taudi levik Eestis on väga kiire (vt p 11).

13. Maag Agro AS näol on tegemist Eesti suurima kodumaisel kapitalil põhineva põllumajandusettevõttega, ettevõtte on Eesti suurim seakasvataja. Ettevõtte taastootmise pool (poegimissigala) tagab ca 45% Eesti seakasvatuse püsimise.
14. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) preambula p 18 kohaselt inimeste poolt peetavatel loomadel (*nt kodusigadel*) esinevatel taudidel võib olla kahjulik mõju põllumajandus- ja vesiviljelussektorile, rahvatervisele, keskkonnale ja bioloogilisele mitmekesisusele. Preambula p 92 järgi peaks pädev asutus pärast loetellu kantud taudi esinemise kinnitamist rakendama vajalikke tauditõrjemeetmeid, kehtestades vajaduse korral piirangutsoonid, et kõnealune taud likvideerida ja ennetada selle edasikandumist. Määruse (EL) 2016/429 artiklis 61 on sätestatud, et kui A-kategooria taud on kinnitust leidnud, kohaldatakse ettevõtetes ja muudes kohtades tauditõrjemeetmeid.
15. Põllumajandus- ja Toiduamet arvestab käesoleva viibimiskeelu kehtestamisel ka eelnevalt Saimre Seakasvatus OÜ Nurme farmis avastatud taudikolde vahetus läheduses toimunud tauditõrje toimingute läbiviimise aktiivset takistamist inimeste poolt. 09.08.2025 toimus Saimre Seakasvatus OÜ territooriumi ümber avalik suuremahuline rahvakogunemine (meeleavaldus) eesmärgiga takistada või vähemalt edasi lükata PTA poolt tauditõrjemeetmete kohaldamist² ning sh farmis peetavate sigade hukkamist. Sündmust on laialdaselt kajastatud avalikus meedias.
16. Ameti hinnangul esineb arvestades eelpool toodud asjaolusid kõrge tõenäosus ka teiste sigalate juurde kogunemiseks. Kogunemisega kaasneb oht viiruse levikut veelgi suurendada ning juba tuvastatud taudikollete puhul takistab see tõrjemeetmete kohaldamist.
17. Inimesed on kogunenud vaatamata sellele, et 09.08.2025.a rahvakogunemisel saavutati ameti arusaamise kohaselt üksmeel selles, et kui Hispaania Referentlaborisse uurimiseks saadetud proovid näitavad positiivset tulemit, siis osapooled said aru sigade hukkamise vajadusest. Proovid andsid positiivse tulemuse, aga kodanikud leidsid uusi põhjendusi, miks sigu selles farmis ei peaks tapma.
18. 14.08.2025 on toimunud Atria Farmid OÜ Kuula farmi läheduses intsident, kus isik on asunud Põllumajandus- ja Toiduameti teenistujat ähvardama kirvega eesmärgiga takistada ameti tegevust.
19. Viibimiskeelu kehtestamine ennetavalt on põhjendatud vähendamaks riske eriti ohtliku loomataudi levikuks keskkonnast sigu pidava loomapidaja kinnisele territooriumile, hoonesse või rajatisse, milles peetakse sigu, kolmandate isikute või veovahendite liikumise kaudu ja hoidmaks ära suure majandusliku kahju tekkimist. Amet on kehtestanud iga taudipunkti ümbruses kaitse- ja järelevalvetsooni, mis on viibimiskeelu ulatusest suuremgi, milles kehtivad samuti tauditõrjemeetmed.

² Põllumajandus- ja Toiduamet pressiteade, 09.08.2025: <https://pta.agri.ee/uudised/pta-nurme-farmi-loomade-hukkamise-jaab-ootele> ; Maalehe artikkel "Rahvas võitis!" Sigu veel ei tapeta, meeleavaldajad saavutasid PTA-ga kompromissi. 08.08.2025

20. Tauditõrje meetmete läbiviimise juures ei tohi viibida kõrvalisi isikuid ning tõrjetoimingutega seotud isikud peavad saama häiringuteta oma tegevust teostada. Sigade Aafrika katk on eriti ohtlike loomataudide hulka kuuluv haigus ning tõrjemeetmete takistamine kolmandate isikute poolt võib ohustada bioturvalisust ning takistab loomataudi leviku kiiret tõkestamist. Taudikoldes tõrjemeetmete rakendamisega kaasnev viivitamine suurendab tõenäosust/ohtu sigade täiendavaks nakatumiseks ning haiguse edasiseks levikuks. Viibimiskeelu kohaldamine peab tagama tõrjetoiminguteks vajaliku tehnika ja personali liikumise.
21. Eriti ohtlik loomataud sigade Aafrika katk levib Eesti metsseapopulatsioonis kiirelt ja ulatuslikult ning viiruse suure levimuse tõttu nakatuvad ka järjest uued koduseakarjad (siiani Tartu-, Rapla- Põlva- ja Viljandimaal). Taudi kiire levik ohustab ka ülejäänud Eesti seakasvatustevõtteid. Eriti ohtliku loomataudi levikuga kaasneb suur majanduslik kahju, kuna spetsiifiline ravi ja vaktsiin puuduvad ja loomad tuleb hukata. Lisaks kaasnevad SAK-i levikuga kaubanduslikud piirangud ka sealihale ja sealihatoodete ekspordile. Kõik need asjaolud panevad kogu toiduahela suure surve alla ja seavad ohtu Eesti toiduga varustamise. Inimeste viibimine ja massiline kogunemine viiruspositiivse loomapidamisettevõtte läheduses on haiguse leviku riski arvestades lubamatu.

3. VAHETU SUNNI KASUTAMISE HOIATUS

22. Põllumajandus- ja Toiduametil on tuginedes KorS § 44 lõikele 6 õigus kasutada viibimiskeeldu rikkuva isiku suhtes vahetut sundi ja seda nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu. Vastavalt KorS § 75 lg 1 sätestatule on õigus vahetut sundi kohaldada Politsei- ja Piirivalveametil.

4. VAIDLUSTAMISVIIDE

22. Isikul on õigus pöörduda oma kaebusega Tallinna Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus (HKMS) sätestatud korras. HKMS § 37 lg 2 kohaselt võib kaebusega nõuda: 1) haldusakti osalist või täielikku tühistamist (tühistamiskaebus); 2) haldusakti andmist või toimingute tegemist (kohustamiskaebus); 3) haldusakti andmise või toimingute tegemise keelamist (keelamiskaebus); 4) avalik-õiguslikus suhtes tekitatud kahju hüvitamist (hüvitamiskaebus); 5) haldusakti või toimingute õigusvastaste tagajärgede kõrvaldamist (heastamiskaebus); 6) haldusakti tühisuse, haldusakti või toimingute õigusvastasuse või muu avalik-õiguslikus suhtes tähtsust omava faktilise asjaolu kindlakstegemist (tuvastamiskaebus). HKMS § 46 lg 1 järgi võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates. HKMS § 46 lg 2 kohaselt kohustamiskaebuse võib esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti andmisest või toimingute tegemisest keeldumise teatavastegemisest arvates. Otsuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

LISA - Kaardi väljavõte – tähistatud piirangu ala.

(allkirjastatud digitaalselt)

Raimo Heinam
Peadirektor

Koopia (elektroonselt): Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Maag Agro AS, Politsei- ja Piirivalveamet